

FI dnr 19-4434

Finansinspektionen
Box 7821
SE-103 97 Stockholm
[Brunnsgatan 3]
Tel +46 8 408 980 00
Fax +46 8 24 13 35
finansinspektionen@fi.se
www.fi.se

Förslag på pelare 2-metod för bedömning av kapitalpåslag för marknadsrisker i övrig verksamhet

Sammanfattning

Finansinspektionen (FI) föreslår en ny metod för att beräkna kapitalpåslaget under pelare 2 för ränterisker och andra marknadsrisker i övrig verksamhet.

FI publicerade den 8 maj 2015 promemorian ”FI:s metoder för bedömning av enskilda risktyper inom pelare 2” (FI dnr 14-14414), som är uppdaterad med den ändring som gjordes 2018 med promemorian ”Förändringar av pelare 2-metod för bedömning av kapitalkravet: egen kreditspread inom ränterisk i bankboken” (FI dnr 17-1281). Ändringen innebar att kreditspreadrisk mot företagens egen kreditspread togs bort från metoden.

Den metod som föreslås i denna promemoria syftar till att ytterligare öka riskkänsligheten genom att inkludera ytterligare aspekter av marknadsrisk i övrig verksamhet som kan vara väsentliga för företagen samt att förbättra proportionalitet och likabedömning mellan företag. FI föreslår följande metod:

1. Kapitalpåslaget för ränterisken grundar sig på det extremvärdestest som beskrivs i EBA:s riktlinjer för hantering av ränterisk som följer av verksamhet utanför handelslagret (EBA/GL/2018/02).
2. För att beräkna kapitalpåslag för ränterisk tillåts företagen att modellera durationen för insättningar på löpande konton från icke-finansiella motparter, men med vissa begränsningar i förhållande till EBA:s riktlinjer.
3. Det kommer att finnas möjlighet för företagen att exkludera kommersiella marginaler från ränteriskberäkningen.
4. Utöver ränterisken föreslås även två schablonmetoder, som alternativ till företagens egna interna riskmättningsmetoder, för att beräkna kapitalpåslag för kreditspreadrisker och basisspreadrisker.

Innehåll

1	Introduktion och bakgrund	3
1.1	Bakgrund och syfte	3
1.2	Metodens omfattning	4
2	Rättsliga förutsättningar	4
2.1	Ärendets beredning	5
3	Metodförslag	5
3.1	FI:s metodförslag	5
3.2	Villkor för modellering	13
4	Datainsamling.....	14
5	Förslagets konsekvenser.....	15
5.1	Effekter på företagens kapitalkrav	15
5.2	Konsekvenser för samhället och konsumenterna	16
5.3	Konsekvenser för Finansinspektionen	16
	Bilaga 1	17
	Bilaga 2	19
	Bilaga 3	21

1 Introduktion och bakgrund

Denna promemoria beskriver Finansinspektionens (FI) förslag på metod för beräkning av kapitalpåslag för ränterisk och andra marknadsrisk i övrig verksamhet under pelare 2. Med ”övrig verksamhet” menas i denna promemoria alla riskbärande positioner utanför handelslagret, både på och utanför balansräkningen. Ett annat begrepp är ”bankboken”. Utfallet av den metod som föreslås kommer att från och med 2021 att ange kapitalpåslaget under pelare 2 för marknadsrisk i övrig verksamhet.

1.1 Bakgrund och syfte

Ränterisk avser ett företags känslighet för förändringar i räntornas nivå och räntekurvans struktur. (”Företag” i denna promemoria avser alla kreditinstitut under FI:s tillsyn). Det är en strategisk och strukturell risk som bland annat uppkommer till följd av att företag tillhandahåller in- och utlåning. Ränterisk kan också uppstå som konsekvens av företags egna val av räntebindningstider för deras exponeringar och finansiering, utöver vad som kan anses vara en naturlig konsekvens av deras affärsmodell.

Ränterisken i företagets handelslager påverkar dagligen företagets resultat och kapitaltäcks i pelare 1. De räntepositioner som ligger utanför handelslagret, i övrig verksamhet, kan påverka företagets ekonomiska ställning på olika sätt och kapitaltäcks enligt FI:s metoder under pelare 2.

Positioner i övrig verksamhet utgörs av dem som inte kan hänföras till handelslagret. Klassificeringen av positioner i instrument mellan handelslagret och övrig verksamhet är baserad på företagets avsikt; instrument som inte avses handlas klassificeras normalt inom övrig verksamhet, vilket även kan avse marknadsnoterade instrument.

De ränterisker som framförallt uppkommer i övrig verksamhet uppstår som en följd av brist på matchning i räntebindningstid mellan tillgångar, skulder och räntederivat.

Nuvarande regelverk ger inte ränteriskskapande positioner i övrig verksamhet något kapitalkrav inom ramen för pelare 1. FI har därför redogjort för den metod som FI i dagsläget använder för att bedöma kapitalpåslag för ränterisk i övrig verksamhet i promemorian ”FI:s metoder för bedömning av enskilda risktyper inom pelare 2” (FI dnr 14-14414) och i ändringspromemorian ”Förändringar av pelare 2-metod för bedömning av kapitalkravet: egen kreditspread inom ränterisk i bankboken” (FI dnr 17-1281). Ändringen innebar att kreditspreadrisk mot företagets egen kreditspread togs bort från kapitalkravsberäkningen.

Anledningen till att kreditspreadrisk mot företagens egen kreditspread togs bort från metoden var att FI dragit slutsatsen att metoden, efter att den hade använts under tre års översyns- och utvärderingsprocesser, inte mätte risk på ett likvärdigt sätt företagen emellan.

Förutom ränterisk finns det andra marknadsrisker i övrig verksamhet som kan vara väsentliga för företagen och som inte ingår i pelare 1. Den nuvarande metoden inkluderar endast ränterisk, men den föreslagna metoden i denna promemoria inkluderar ytterligare två aspekter av marknadsrisk i övrig verksamhet: kreditspreadrisk och basisspreadrisk.

Förutom att förbättra riskkänsligheten syftar även den föreslagna metoden till att säkerställa att företag bedöms i proportion till sin verksamhets storlek och komplexitet och på ett likvärdigt sätt.

FI förväntar sig att företagets interna riskmätning uppfyller kraven i EBA:s riktlinjer för hantering av ränterisk som följer av verksamhet utanför handelslagret (EBA/GL/2018/02) (benämns ”EBA:s riktlinjer” eller ”EBA-riktlinjerna” i denna promemoria).

1.2 Metodens omfattning

Utfallet av den metod som föreslås i denna promemoria kommer att ange kapitalpåslaget för marknadsrisker i övrig verksamhet för alla företag i den årliga samlade kapitalbedömningen. Detta förutsatt att det är befogat med avseende på proportionalitetsprincipen. Om ett företag ökar eller minskar sina marknadsrisker i övrig verksamhet så att risken skiljer sig väsentligt från hur den såg ut vid årsslutet kan metodens utfall behöva baseras på fler mätpunkter.

För företag i tillsynskategori 3 och 4 kan FI, med hänvisning till proportionalitetsprincipen, göra bedömningen att vissa enskilda riskkategorier kan utelämnas från beräkningen, om dessa riskkategorier bedöms vara av mindre betydelse i en sammantagen bedömning av företagets risknivå.

2 Rättsliga förutsättningar

Enligt tillsynsförordningen består kapitalkravet av två huvudkomponenter. De detaljerade kapitalkravsberäkningarna som framgår av tillsynsförordningen benämns ofta pelare 1. Pelare 2 är en benämning för de regler som styr hur FI ska göra sin riskbedömning av företagen och FI:s översyns- och utvärderingsprocess, där FI:s samlade kapitalbedömning är en viktig del. De ursprungliga rättsliga förutsättningarna för pelare 2-påslaget för ränterisk i bankboken – som vi här hänvisar till även för annan marknadsrisk i övrig verksamhet – finns beskrivna i promemorian ”FI:s metoder för bedömning av enskilda risktyper inom pelare 2” (FI dnr 14-14414).

EU har i sin officiella tidning publicerat det lagstiftningspaket som ska minska riskerna i den finansiella sektorn och ytterligare förstärka företagens förmåga att klara eventuella kriser. Detta lagstiftningspaket ("bankpaketet") innehåller bland annat förändringar i utformningen av pelare 2 och buffertar. FI avser att återkomma med sin syn på pelare 2-åtgärder i samband med att bankpaketet ska genomföras.

2.1 Ärendets beredning

Denna promemoria kommer att remitteras till och med 31 augusti 2020. Därefter kommer inkomna remissvar att bearbetas och en slutlig promemoria kommer att publiceras under hösten 2020.

3 Metodförslag

3.1 FI:s metodförslag

Extremvärdestest för beräkning av ränterisk

Ränterisk i bankboken beaktar bland annat konsekvenserna av brist på matchning i räntebindningstider mellan ett företags tillgångar och skulder. FI:s föreslagna metod avser att bestämma kapitalpåslaget under pelare 2 för marknadsrisker i övrig verksamhet.

FI:s förslag på metod för att beräkna pelare 2-påslaget för ränterisk grundar sig på det extremvärdestest (Supervisory Outlier Test) som beskrivs i EBA:s riktlinjer med de förslag på modifikationer som denna promemoria redogör för. Extremvärdestesten kvantifierar effekten på det ekonomiska värdet utifrån ett antal scenarier.

FI föreslår att extremvärdestestet, för denna pelare 2-metod, ska begränsas jämfört med EBA-riktlinjerna när det gäller modellering av icke-löptidsbestämda insättningar från icke-finansiella motparter. De begränsningarna beskrivs under stycket *Icke-löptidsbestämda insättningar (NMD)*.

För beräkningar av extremvärdestestet hänvisar FI till EBA:s riktlinjer (EBA/GL/2018/02). Extremvärdestestet beräknar effekten på det ekonomiska värdet av dels ett plötsligt parallellskifte på +/- 200 baspunkter av räntekurvan, dels utifrån de sex chockscenarier som framgår av bilaga 3 i EBA:s riktlinjer. Dessa sex scenarier utgörs av

- a. parallellchock upp
- b. parallellchock ned
- c. brantningschock (korta räntor ned och långa räntor upp)
- d. flackningschock (korta räntor upp och långa räntor ned)
- e. korräntechock upp

f. korträntechock ned.

I metoden appliceras scenarierna på räntexponeringen i varje valuta separat som företaget har en materiell position i. Vad som avses med en materiell position framgår av punkt 115 l) i EBA:s riktlinjer och definieras som tillgångar eller skulder denominerade i en viss valuta som utgör minst 5 procent av de totala tillgångarna och skulderna utanför handelslagret eller mindre än 5 procent om summan av tillgångar och skulder som ingår i beräkningen är lägre än 90 procent av de totala finansiella tillgångarna (exklusive realtillgångar) eller skulderna.

Chockscenarierna är baserade på historiska räntedata från 2000 till 2015 för olika löptider och valutor.¹ Dessa scenarier ska användas för att beräkna chocker för olika löptider på räntekurvan (yield curve) för att skapa räntechockscenarier.

För valutor som inte ingår i tabell 1 i bilaga 3 i EBA:s riktlinjer finns en metod i samma bilaga för att beräkna chockscenarier.

Metoden anger följande:

- a. Alla räntekänsliga positioner inkluderas i metoden.
- b. Alla kärnprimärkapitalinstrument eller annat evigt eget kapital, utan möjlighet till inlösen exkluderas från beräkningen av det standardiserade extremvärdestestet.
- c. Kassaflöden från räntekänsliga instrument inkluderar återbetalning av nominellt belopp, omprissättning av nominellt belopp och andra räntebetalningar.
- d. Förfallna exponeringarna vars andel är två procent eller mer av företagets tillgångar inkluderas som generella räntekänsliga instrument vars modellering ska reflektera förväntade kassaflöden och tidpunkter för dem. Förfallna exponeringar inkluderas efter avsättningar.
- e. Hanteringen av kommersiella marginaler och andra spreadkomponenter följer företagets interna hantering för ränterisk utanför handelslagret. Vidare anvisning om kommersiella marginaler framgår av avsnittet *Kommersiella marginaler* nedan.
- f. Förändringen i ekonomiskt värde beräknas med antagande att balansräkningen är i avveckling ("run off").
- g. Ett löptidsberoende räntegolv efter chock tillämpas för varje valuta med -100 baspunkter för omedelbara förfall. Detta golv ökas med 5 baspunkter per år och når slutligen 0 procent för förfall på 20 år och längre. Om observerade räntor är lägre än nuvarande lägsta referensräntan på -100 baspunkter appliceras den lägre observerade räntan.
- h. Förändringen i det ekonomiska värdet beräknas åtminstone för varje valuta där företaget har en materiell position.

¹ Bilaga 3 tabell 1 i EBA:s riktlinjer.

- i. När den aggregerade förändringen av ekonomiska värdet för varje räntechockscenario beräknas, adderas negativa och positiva förändringar av ekonomiskt värde för varje valuta. Positiva förändringar viktas med en faktor på 50 procent.
- j. En lämplig generell riskfri räntekurva per valuta användas. Räntekurvan inkluderar inte instrumentspecifika eller enhetsspecifika kreditspreadar eller likviditetsrisk.

Ytterligare specificering av hur extremvärdestestet föreslås beräknas framgår av bilaga 2 i denna remisspromemoria.

Icke-löptidsbestämda insättningar (NMD)

Icke-löptidsbestämda insättningar från icke-finansiella motparter saknar kontrakterad löptid och uttag kan göras utan restriktioner. Förutom en osäkerhet i balansen på insättningarna, dvs. att kunden kan sätta in och ta ut insättningarna när som helst, har företagen möjlighet att ändra räntan på kontona. Balansen på kontona borde i praktiken ändra sig utifrån att räntan på insättningarna ändras. Men icke-finansiella motparter, speciellt privatkunder, är trögrörliga och låter insättningar kvarstå trots ofördelaktig sänkning av kontoräntan.

De icke-löptidsbestämda insättningarna kan till exempel i ett scenario med marknadsränteuppgångar ge företagen möjlighet att öka sina räntenetton genom att fortsätta låna in av trögrörliga privatkunder till låga räntor. I ett annat scenario urholkas den möjligheten genom ökad konkurrens om insättningar mellan företag. I ytterligare scenarier är räntan låg med tillhörande svårigheter för företagen att få ut positiva räntenetton ur sina kunders insättningar. Detta kan leda till en osäkerhet i företagets framtida intjäning genom att framtida scenarier för kombinationer av rörelser på räntemarknaden och beteendet hos företagets insättningskunder inte är helt förutsägbara.

FI föreslår att utgångspunkten i metoden är att löptiden på de icke-löptidsbestämda insättningarna är noll. Men FI föreslår att företag med tillräckligt bra modellering (enligt avsnitt 3.2.1 *Punkter att beakta för modellering av icke-löptidsbestämda insättningar*) av icke-tidsbestämda insättningar till viss del kan få tillgodoräkna sig den i extremvärdestestet enligt FI:s metod. Förslaget möjliggör således en lättnad i förhållande till den nuvarande metoden², dock med vissa begränsningar i förhållande till EBA:s riktlinjer.

FI föreslår att dessa begränsningar införs på två sätt, dels när det gäller insättningarnas risknivå uttryckt som beteendemässig duration och dels när det gäller den andel av den insatta volymen som den beteendemässiga durationen får användas på. Den beteendemässiga durationen får användas på insättningar

² Metoden som presenteras i ”FI:s metoder för bedömning av enskilda risktyper inom pelare 2” (FI Dnr 14-14414).

som bedöms vara varaktiga, dvs. insättningar som är stabila och sannolikt inte kommer att justeras ens med väsentliga förändringar av räntemiljön. FI föreslår två alternativ för dessa begränsningar.

Alternativ ett anger att för de insatta belopp som företaget kan visa är varaktiga, får högst 10 procent antas ha en beteendemässig duration och därigenom inte förväntas tas ut under signifikanta ändringar i marknadsräntan. För dessa belopp får ränteändringsperioden modelleras men durationen får sättas till högst ett år.

Alternativ två anger att de insatta belopp som företaget kan visa är varaktiga, får högst 50 procent antas ha en beteendemässig duration och därigenom inte förväntas tas ut under signifikanta ändringar i marknadsräntan. För dessa belopp får ränteändringsperioden modelleras men durationen får sättas till högst två månader.

Valet mellan de två alternativen ska göras för att gälla på längre sikt, dvs. det är inte möjligt att från år till år göra nya val mellan dem.

Insättningar från finansiella företag får inte löptidsmodelleras utan har löptid noll.

FI kan komma att justera den andel som får modelleras och den maximala durationen i FI:s pelare 2-metod.

I avsnitt 3.2.1 *Punkter att beakta för modellering av icke-löptidsbestämda insättningar* framgår vad företagen behöver beakta för att kunna tillgodoräkna sig sin löptidsmodellering i extremvärdestestet för beräkning av kapitalpåslag inom pelare 2.

Kommersiella marginaler

Kommersiella marginaler är den del av intäktsräntan till företaget som går utöver företagets kompensation för transaktionens finansieringskostnad (se Basels IRRBB-standard³). För att få exkludera de kommersiella marginalerna från ränteriskberäkningen förslår FI att vissa villkor för dokumentation bör vara uppfyllda. Dessa står upptagna i EBA:s riktlinjer. Bland annat bör företaget använda en transparent metod för att identifiera den riskfria räntan vid transaktionstillfället och applicera denna metod konsekvent för alla räntekänsliga instrument och affärsområden. Ett annat villkor är att exkluderingen av kommersiella marginaler bör vara konsekvent med hur företaget hanterar och säkrar ränterisk.⁴

Anledningen till att kommersiella marginaler kan få exkluderas är att företagen kan förmodas ta ut marginalerna för att täcka motsvarande kostnader. Då dessa

³ <https://www.bis.org/bcbs/publ/d368.pdf>

⁴ Punkt 82 i EBA:s riktlinjer.

icke-finansiella kostnader inte finns med i beräkningen för ränterisk bör heller inte den kostnadstäckande marginalen göra det eftersom det faktiska nettoflödet förväntas vara noll. Om företaget däremot inte tar ut marginalen för kostnadstäckning representerar denna istället en vinst som är inbäddad i balansräkningen. Även om nuvärdet av denna dolda vinst kan variera med diskonteringsräntan är denna alltid positiv och behöver därför inte kapitaltäckas då den inte kommer att ge upphov till negativa resultatflöden.

FI:s förslag att kommersiella marginaler kan få exkluderas från ränteriskberäkningen är i linje med EBA:s riktlinjer.

FI föreslår att när det gäller kommersiella marginaler för gruppvis genomförda transaktioner kan effektivräntan användas som utgångspunkt för att fastställa marginalen. Detta exempelvis för portföljer med förfallna exponeringar som är inköpta från extern motpart. Det behandlas särskilt i nästa stycke.

Förfallna exponeringar

FI föreslår, i enlighet med EBA:s riktlinjer, att förfallna exponeringar tas upp som räntekänsliga exponeringar om dessa överstiger två procent av företagets tillgångar. Det är de förväntade flödena från portföljen av förfallna exponeringar som ränterisken beräknas på.

FI föreslår att ränterisken för en portfölj med förfallna exponeringar beräknas exklusive sin gruppvis fastställda kommersiella marginal. Att komma fram till marginalens storlek i detta fall kräver ett annat förfarande än det som används för individuella lån. För det gruppvisa förfarandet behöver de förväntade kassaflödena från portföljen finnas tillgängliga. För att beräkna den kommersiella marginalen behövs också köpeskillingen. Utifrån dessa beräknas köpetransaktionens effektivränta. De kommersiella marginalerna får då antas vara de belopp som genereras av den överränta som utgörs av skillnaden mellan den vid köptillfället rådande marknadsräntan och köpetransaktionens effektivränta. För detaljer kring uträkningen se bilaga 2.

Kreditspreadrisk

Kreditspreadrisk avser i denna promemoria risken för att marknads generella värdering av överlåtelsebara instrument med kreditrisk förändras utöver vad som påkallas av nivån på det allmänna ränteläget för instrument med låg kreditrisk och utöver vad som påkallas av en eventuell förändring i instrumentets kreditrisk. Denna risk utgör särskilt i tider av finansiell oro en väsentlig del av de totala riskerna på finansmarknaden.

Kreditspreadrisk och kreditrisk är besläktade med varandra men behöver inte alltid följas åt. Kreditrisk mot faktorer som är mer välkorrelerade till varandra och till ekonomin som helhet tenderar att generera en hög kreditspreadrisk. Kreditrisk mot faktorer med lägre korrelation där positioner kan diversifieras mot varandra har å andra sidan en tendens att leda till en lägre kreditspreadrisk.

Ett illustrerande exempel på en liknande mekanism finns i regelverket för interna modeller för kreditrisk där diversifierbara lån – de med låg korrelation ("asset correlation") till modellens enda systematiska riskfaktor ("systematic risk factor") – får lägre riskvikter än andra givet samma värden för sannolikhet för fallissemang (Probability of Default, PD).

Under pelare 1 kapitaltäcks kreditspreadrisken i obligationer endast när den ingår i bankernas handelslager. Dessa utstår dock marknadsrisk i form av både ränterisk och kreditspreadrisk även när de ligger utanför handelslagret, dvs. i övrig verksamhet, då de kan komma att behöva säljas eller belånas för att möta likviditetsbehov. Värdet av denna marknadsrisk kan även komma att ingå i finansieringsmarknadens bedömning av företagets egen kreditvärdighet. Ett flertal företag tar också upp denna risk i övrig verksamhet i sina interna kapitalbedömningar.

Förslaget begränsas till att inte omfatta kreditspreadrisken på icke-överlåtelsebara instrument. Detta betyder att den del av värdepapperiseringen som företaget behöver ha kvar i sin roll som originator, sponsor eller ursprunglig långgivare under pelare 1-ramverket för värdepapperiseringar⁵ inte omfattas.

För att beräkna kapitalpåslaget inom pelare-2 för företagets exponering mot kreditspreadrisk föreslås en schablonmodell med stressade påslag utifrån exponeringens emittentkategori och extern kreditvärdering, se tabell 1 nedan. Stressen beräknas utifrån ett basscenario grundat på aktuella ostressade räntenivåer och anges i baspunkter. För detaljer kring stressberäkningen se bilaga 3.

⁵ Del tre, avdelning 2, kapitel 5: Värdepapperiseringar i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 575/2013 (senast ändrad genom förordning (EU) 2019/876) ("Tillsynsförordningen").

Emittentkategori	Kreditkategori ⁶						
	1	2	3	4	5	6	7
Stater ⁷ - och överstatliga organisationer	0	120	250	500	2000	5000	5000
Kommuner och regioner	70	80	110	500	2000	5000	5000
Säkerställda bostadsobligationer ⁸	80	165	180	500	2000	5000	5000
Instrument emitterade av kreditinstitut	80	180	200	500	2000	5000	5000
ABS ⁹ och MBS ¹⁰	100	185	200	500	2000	5000	5000
Övriga	80	165	180	500	2000	5000	5000

Tabell 1: Schablontabell för kreditspreadrisk.

För kreditkategorierna 1–3 ("investment grade") bygger schablontabellen på historiska marknadsrörelser vid finansiell stress i kreditspreadar i kombination med kvalitativt framtagna stressvärden. Underlaget består av historik för index såväl som några enstaka namn. För kreditkategorierna 4–7 bygger tabellen endast på ett antal stater och bolag i kombination med kvalitativt framtagna värden. Metoden tar inte hänsyn till någon diversifieringseffekt. För svenska statspapper ges inget kapitalpåslag för kreditspreadrisk och de tas därmed inte upp i schablontabellen.

Som ett alternativ till schablonmodellen föreslår FI att företag kan få använda resultaten från den interna VaR-modell ("Value at Risk") som företaget använder för intern riskmätning, under förutsättning att den är lämplig och att beräkningen baseras på en innehavsperiod på 90 dagar och en signifikansnivå på 99 procent. Mätningarna bör grunda sig på en stressad historisk period. I avsnittet 3.2.2 *Punkter att beakta för egna VaR-modeller* framgår vad företagen behöver beakta för att kunna tillgodoräkna sig sina egna VaR-modeller i beräkningen av kapitalpåslag inom pelare 2.

För att på ett rimligt konservativt sätt möta kapitalpåslaget för kreditspreadrisken i övrig verksamhet föreslår FI att denna adderas till det totala kapitalpåslaget. Detta förfarande är lämpligt bland annat eftersom kreditspreadriskerna ofta korrelerar med finanssektorns sammantagna risker, särskilt i situationer med försämrad stabilitet och ökad stress.

⁶ Se tabell i bilaga 1 för att mappa schablontabellens kreditkategorier till externa kreditbetyg.

⁷ Exklusive svenska statspapper.

⁸ Säkerställda bostadsobligationer enligt lag (2003:1223) om utgivning av säkerställda obligationer.

⁹ Asset-Backed security (ABS) är en värdepapperiserad kredit som backas upp av någon form av säkerhet.

¹⁰ Mortgage-backed security (MBS) är värdepapperiserad kredit vars underliggande tillgång är fastighetslån.

Basisspreadrisk

Basisspreadrisk är risken att marknadsräntor och priser för ekonomiskt motsvarande kontrakt som är baserade på olika referensräntor rör sig relativt varandra och från de nivåer som i övrigt är motiverade av räntemarknadens fundamentala förhållanden. Ett sådant exempel är att fasträntan på två i övrigt lika swappar kan röra sig mot varandra om deras framtida rörliga ränteflöden bestäms av olika referensräntor. Denna risk förstärks i tider av osäkerhet för banksystemet och bör särskilt därför kapitaltäckas. FI föreslår en metod för detta. Enligt EBA-riktlinjerna bör en kapitalkravsutvärdering innefatta påverkan av en stress på likvärdiga positioner prissatta med olika ränteindex (EBA:s riktlinjer punkt 26 d). Det är denna skillnad som riktlinjerna definierar som ”basis”.

För att beräkna kapitalpåslaget för basisspreadrisk föreslår FI en metod som beräknar kapitalpåslag utifrån alla flöden som baseras på andra referensräntor än tremånaders Stibor. Samtliga dessa framtida kontrakterade flöden föreslås stressas med 10 baspunkter. Det är det totala nettoflödet från varje referensränta för sig som utsätts för stressen. Absolutbeloppet av utfallet för varje referensränta läggs till kapitalpåslaget. Instrument med två ben som båda relaterar till referensräntor, såsom basis-swappar, kommer att ge bidrag från båda sina ben till de netton som stressas i denna metod.

En referensränta kan till exempel vara sexmånaders Stibor. Metoden anger då att alla framtida flöden, som företaget har kopplat till den referensräntan, beaktas. Stressen beräknas sedan som det ekonomiska utfallet av att alla framtida referensräntor kommer att fastställas 10 baspunkter högre jämfört med ett basscenario. Absolutbeloppet av nettointäkten eller nettokostnaden för detta påslag på 10 baspunkter utgör då kapitalpåslaget för basisspreadrisken mot den referensräntan i förhållande till tremånaders Stibor.

FI föreslår att det totala kapitalpåslaget för basisrisk utgörs av summan av kapitalpåslagen för de referensräntor som företaget är exponerat mot.

En exempelberäkning presenteras i filen ”basisriskberäkningsexempel.xls” som utgår från FI:s rapporteringsformulär för ränterisk.

På samma sätt som för kreditspreadrisk kan företag med en tillräckligt stabil och robust VaR-modell för intern riskmätning beräkna kapitalpåslag utifrån den med en innehavsperiod på 90 dagar och en signifikansnivå på 99,0 procent. Beräkningarna behöver grunda sig på en stressad historisk period. I avsnittet *3.2.2 Punkter att beakta för egna VaR-modeller* framgår vad företagen behöver beakta för att kunna tillgodoräkna sig sina egna VaR-modeller i beräkningen av kapitalpåslag inom pelare 2.

3.2 Villkor för modellering

3.2.1 Punkter att beakta för modellering av icke-löptidsbestämda insättningar

För att kunna tillgodoräkna sig modelleringen av icke-löptidsbestämda insättningar anger metoden följande.

- Modellen är väl dokumenterad.
- Modellen och utfallet av dess ränteriskberäkning används i styrningen av företagets ränteriskpositionering.
- Modellering baseras på data för så lång tid som finns tillgänglig, minst tio år, och där åtminstone en hel konjunkturcykel ingår.
- Dokumentationen tydliggör med vilken sannolikhet de icke-löptidsbestämda insättningarna bedöms vara varaktiga samt vad som anses vara en signifikant förändring i ränta för att fastställa dessa varaktiga insättningar.
- Det finns dokumentation som visar att modellen är stabil för olika tidsperioder och antaganden.
- Det finns en bedömning av svagheter och framtida utmaningar som har att göra med modellen och en bedömning av modellrisken. Bedömningen av modellrisken ingår i en formell policyprocess som granskas och godkänns av styrelsen.
- Modellen granskas och valideras av personer som är oberoende i förhållande till utvecklingen av modellen. Valideringen är väl dokumenterad i företagets policy för validering.
- Modellens huvudparametrar backtestas.
- Det finns en grundläggande genomgång av de expertbedömningar som har gjorts i modellen och bedömningar av rimligheten i dessa bedömningar.

Utöver kraven på styrning och kontroll tar modelleringen bland annat hänsyn till att kundbeteenden skiljer sig åt mellan olika räntescenarier, migration mellan konton, särskilda förhållanden under negativa marknadsrörelser och känslighetsanalys.

Dokumentationen redogör för följande:

- Hur insättningsbeteendet behandlas separat i de olika stressscenarierna.

- Hur asymmetriska effekter från negativa räntor beaktas.
- En känslighetsanalys.
- Hur den modellerade effekten utifrån olika beteendemässiga antaganden analyseras för att bedöma rimligheten i scenarierna. Detta görs både utifrån effekten på företaget och på motparten.

3.2.2 Punkter att beakta för egna VaR-modeller

För att kunna tillgodoräkna sig resultatet från en egen VaR-modell anger metoden följande.

- Riskfaktorer som är relevanta för företagets obligationer ingår i modellen.
- Resultatet från VaR-modellen används i styrningen av företagets risker.
- Modellen har fungerat stabilt under minst ett års tid.
- Beräkningen baseras på stressade data.
- VaR-modellen valideras åtminstone årligen.
- Den periodiska valideringen dokumenteras och rapporteras till senior ledning och styrelse eller dess kommitté.
- Modellen granskas och valideras av personer som är oberoende i förhållande till utvecklingen av modellen.

4 Datainsamling

FI avser att begära in information om räntebindningstid, volym samt utfall av extremvärdestestet för de räntekänsliga instrument som ligger i balansräkningen samt information om kreditspreadrisk och basisspreadrisk. Detta görs i syfte att underlätta FI:s bedömning av ett företags marknadsrisker och som underlag för FI:s metod för marknadsrisk i övrig verksamhet. Om ett företag avser att använda sin modellering av icke-löptidsbestämda insättningar bör resultaten av den ingå i extremvärdestestet med de begränsningar som föreslås i denna metod.

5 Förslagets konsekvenser

5.1 Effekter på företagens kapitalkrav

FI:s förslag på pelare 2-metod för marknadsrisk i övrig verksamhet kommer att påverka företagens kapitalkrav. Effekten på kapitalkravet varierar mellan företagen.

Vad gäller ränterisken beror effekten av förslaget på hur extremvärdestestet enligt EBA:s riktlinjer påverkar företaget, huruvida företaget inkluderar eller exkluderar kommersiella marginaler och förfallna exponeringar samt om och hur företaget modellerar icke-löptidsbestämda insättningar.

Extremvärdestestet förväntas inledningsvis att ge ett något högre utfall än vad FI:s nuvarande metod ger. Den effekten kan dock minska på sikt. De företag som kan exkludera kommersiella marginaler eller förfallna exponeringar kan få en minskad risk och därmed lägre kapitalkrav. Modellering av icke-löptidsbestämda insättningar förväntas minska risken för ett företag, vilket ger ett minskat påslag jämfört med om det inte använt sig av modellering.

Utöver ränterisk kan även påslag för kreditspreadrisk och basisspreadrisk tillkomma.

Baserat på den information som FI har samlat in förväntas företag inom tillsynskategori 1 att främst påverkas av möjligheten att modellera icke-löptidsbestämda insättningar samt att kunna exkludera kommersiella marginaler. Båda dessa faktorer ger en minskad risk och därmed ett minskat kapitalpåslag. Dock kan den minskningen dämpas av det tillkommande påslaget för kreditspreadrisk och basisspreadrisk. Sammantaget förväntas kapitalpåslaget för företag inom tillsynskategori 1 att vara i samma storleksordning som det som den nuvarande metoden ger.

För företag inom tillsynskategori 2 förväntas den föreslagna metoden ge ett mer blandat utfall. Vissa företag kommer att få mindre öknings av kapitalpåslag medan andra förväntas få en minskning.

Då den föreslagna metodens effekt på kapitalkravet anses bli begränsad så förväntas ingen signifikant påverkan på räntemarknaden. Den övergripande konsekvensen av metoden är att kapitalpåslaget kommer att avspegla den faktiska risken i företagen på ett bättre sätt.

Den skillnad som, med den nu gällande tillsynsförordningen, uppstår mellan kapitalkrav för kreditspreadriskbärande värdepapper i handelslager och i bankbok kan på marginalen öka användningen av handelslagret för denna typ av värdepapper.

5.2 Konsekvenser för samhället och konsumenterna

Den nya pelare 2-metoden kommer att öka FI:s möjlighet att bedöma kapitalpåslag för marknadsrisk i övrig verksamhet mer riskkänsligt och öka möjligheten att bedöma företagen mer likvärdigt. Detta bör bidra positivt till konkurrensen mellan företagen och därmed även stärka konsumentskyddet.

Konsekvenserna av förslaget väntas bli små utanför de företag som omfattas av den föreslagna pelare 2-metoden.

5.3 Konsekvenser för Finansinspektionen

Den föreslagna metoden kommer inledningsvis att innebära att FI behöver granska modellerna för intern riskmätning, dvs. beteendemässiga modeller och VaR-modeller, mer detaljerat. Det kommer att kräva en viss ökad resursåtgång och arbetsbelastning under en begränsad tidsperiod.

Men den långsiktiga konsekvensen är att FI kommer att kunna bedöma kapitalpåslaget mer riskkänsligt samt behandla företagen på ett mer likvärdigt sätt.

Bilaga 1

Parameterisering av standardiserade räntechockscenarier

För varje valuta c med den angivna storleken på de parallella, korta och långa ögonblickliga chockerna för den ”riskfria” räntan bör följande parameteriseringar av de sex räntechockscenarierna tillämpas:

(i) Parallellchock för valuta c : En konstant chock upp eller ned inom alla löptidskategorier:

$$\Delta R_{parallel,c}(t_k) = \pm \bar{R}_{parallel,c}$$

(ii) Korträntechock för valuta c : Chock upp eller ned som är som störst vid den kortaste löptidens mittpunkt. Denna chock, genom den formgivande skalären

$S_{short}(t_k) = e^{-\frac{t_k}{x}}$, $x = 4$, minskar mot noll vid löptiden för den längsta punkten på durationen. Där t_k är mittpunkten (tidsmässigt) på den k :a löptidskategorin och t_K är mittpunkten (tidsmässigt) på den sista löptidskategorin K):

$$\Delta R_{short,c}(t_k) = \pm \bar{R}_{short,c} \cdot S_{short}(t_k) = \pm \bar{R}_{short,c} \cdot e^{-\frac{t_k}{x}}$$

(iii) Långräntechock för valuta c : Denna chock används endast vid rotationschocker. Chocken är som störst vid den längsta löptidens mittpunkt och är kopplad till den korta skalfaktorn som $S_{long}(t_k) = 1 - S_{short}(t_k)$:

$$\Delta R_{long,c}(t_k) = \pm \bar{R}_{long,c} \cdot S_{long}(t_k) = \pm \bar{R}_{long,c} \cdot \left(1 - e^{-\frac{t_k}{x}}\right)$$

(iv) Rotationschocker för valuta c : Inblandning av rotationer i räntornas duration (dvs. för brantning och flackning), enligt vilket både de långa och korta räntorna chockas och förskjutningen av räntorna vid varje löptids mittpunkt fås genom att tillämpa följande formler på dessa chocker:

$$\Delta R_{steepener,c}(t_k) = -0,65 \cdot |\Delta R_{short,c}(t_k)| + 0,9 \cdot |\Delta R_{long,c}(t_k)|,$$

$$\Delta R_{flattener,c}(t_k) = +0,8 \cdot |\Delta R_{short,c}(t_k)| - 0,6 \cdot |\Delta R_{long,c}(t_k)|$$

Exempel:

Korträntechock: Anta att banken använder $K = 19$ tidsintervaller och $k = 25$ år (mittpunkten (tidsmässigt) på den längsta löptidskategorin K), där t_k är mittpunkten (tidsmässigt) för löptidskategori k . För $k = 10$ med $t_k = 3,5$ år skulle skalärjusteringen för den korta chocken vara som följer: $S_{short}(t_k) = e^{-\frac{3,5}{4}} = 0,417$. Banker multiplicerar detta med värdet för korträntechocken för

att få det belopp som ska adderas till eller subtraheras från avkastningskurvan på den löptidspunkten. Om korträntechocken är +250 baspunkter skulle avkastningskurvan vid $t_k = 3,5$ år vara 104,2 baspunkter.

Brantning: Anta samma punkt på avkastningskurvan som ovan, $t_k = 3,5$ år. Om det absoluta värdet för korträntechocken är 250 baspunkter och det absoluta värdet för långräntechocken är 100 baspunkter (som för euron) skulle förändringen av avkastningskurvan vid $t_k = 3,5$ år vara summan av korträntechockens effekt plus långräntechockens effekt i baspunkter: $-0,65 \cdot 250 \text{ bps} \cdot 0,417 + 0,9 \cdot 100 \text{ bps} \cdot (1 - 0,417) = -15,3 \text{ bps}$.

Flackning: Motsvarande förändring av avkastningskurvan för chockerna i exemplet ovan vid $t_k = 3,5$ år skulle vara: $+0,8 \cdot 250 \text{ bps} \cdot 0,417 - 0,6 \cdot 100 \text{ bps} \cdot (1 - 0,417) = 48,4 \text{ bps}$.

Bilaga 2

Kommersiella marginaler för gruppvis övertagna lån

För det gruppvisa förfarandet bör kommande kassaflöden från portföljen finnas tillgängliga. För att beräkna den kommersiella marginalen behövs också köpeskillingen. Utifrån dessa beräknas köpetransaktionens effektivränta. Den kommersiella marginalen antas vara de belopp som genereras av den överränta som utgörs av skillnaden mellan den vid köptillfället rådande marknadsräntan och köpetransaktionens effektivränta.

Ovanstående definieras här genom:

$$P = \sum_{i=1}^{i=N} C_i (1 + NPER)^{-D_i}$$

där

P = köpeskillning för den förfallna portföljen (NPE-portfölj)
 C_i = i :te kommande kassaflödet i den förfallna portföljen ("non performing exposures", NPE-portfölj). De kommande kassaflödena kan vara beräknade på olika sätt, de kan vara förväntade eller kontraktuella, men det är viktigt att nuvärdena av dem diskonterat med effektivräntan är lika med köpeskillingen.
 D_i = löptid för i :te kassaflödet
 N = antal kassaflöden i transaktionen
 $NPER$ = effektivränta för köpetransaktionen
 r = riskfri ränta vid köptillfället

De kommande kassaflödena är uppdelade på två delar:

CG_i = grundflöde nummer i
 CM_i = kommersiell marginal nummer i

så att: $C_i = CG_i + CM_i$

den kommersiella marginalen definieras vi som :

$$CM_i = C_i [1 - ((1 + r)/(1 + NPER))^{D_i}].$$

Det är samtliga flöden CG_i som ska risktäckas med avseende på ränterisk genom inkludering i de flöden som stresstestas i extremvärdestestet. Flödena CM_i kan däremot tillåtas vara exkluderade från stresstestet.

Bilaga 3

Kreditvärdighetstabell

Tabell för att mappa externa kreditvärdighetsinstitut betyg till schablonmodellens kreditkategori.

Kreditvärdighetssteg	1	2	3	4	5	6
Fitch	AAA till AA-	A+ till A-	BBB+ till BBB	BB+ till BB-	B+ till B-	CCC+ och under
Moody's	Aaa till Aa3	A1 till A3	Baa1 till Baa3	Ba1 till Ba3	B1 till B3	Caa1 och under
S&P	AAA till AA-	A+ till A-	BBB+ till BBB-	BB+ till BB-	B+ till B-	CCC+ och under
DBRS	AAA till AAL	AH till AL	BBBH till BBBL	BBH till BBL	BH till BL	CCCH och under

Kreditvärdighetssteg 7 är för ej externt klassificerade emittenter.